

תורת הקורא

ובו הוראות מפורטות לבעלי קריאה

הלכות ומנהגים, דיוקים ודקדוקים, הערות ובידורים, חילופי גוססאות, הקשורים בקריאת פרשת השבוע

הערות, הארות, ביקורת, שאלות, רעיונות, וכן תרומות להשתתפות בהוצאות הגליונות, יתקבלו בברכה במכון כמזכ"ר אפשר לשלוח בקשה לקבלת הגליונות במייל: tameytora@gmail.com פקס: 153775150494

גליון מס' 143 פרשת מצורע

ה"א תשע"ו

גליון זה יו"ל ע"י מכון 'טעמי תורה'

תודה לכל העוזרים והמסייעים שגליון זה יראה אור © כל הזכויות שמורות, ניתן לצלם ולהדפיס כמות שהוא ללא שינוי

הערות, הארות, ביקורת, שאלות, רעיונות, וכן תרומות להשתתפות בהוצאות הגליונות, יתקבלו בברכה במכון כמזכ"ר אפשר לשלוח בקשה לקבלת הגליונות במייל: tameytora@gmail.com פקס: 153775150494

דיוקים ודקדוקים

י"ד ח': לְאֶהֱלֹ - יש אומרים שהאל"ף בקמץ קטן^א. ויש אומרים שהאל"ף בקמץ גדול^ב.

י"ד ט': וְאֶת־כָּל־שְׁעָרָיו - יש להקפיד לנגן את הטעם כראוי במקף, ולא להשמיט את המקף ולהטעים 'וְאֶת־כָּל־שְׁעָרָיו' או 'וְאֶת־כָּל־שְׁעָרָיו'.

י"ד י"א: הַמִּטְהָר - המ"ם רפה, ובשווא נע^ג.

פֶּתַח - ראוי להקפיד על הגייה נכונה של התי"ו, שלא ישמע שקורא 'פֶּסַח' בסמ"ך^ד. וכן הוא להלן (י"ד כ"ג, ל"ח, ט"ו י"ה, כ"ט).

י"ד י"ג: קִדְּשִׁים - יש אומרים שהקו"ף בקמץ קטן^ה. ויש אומרים שהקו"ף בקמץ גדול^ו.

י"ד י"ד: הַיְמִנִית - היו"ד רפה, ובשווא נח^ז. וכן הוא להלן.

י"ד ט"ז: אֲשֶׁר עַל־כַּפּוֹ הַשְּׂמָאלִית - יש להקפיד לנגן את הטעמים כראוי, ולא להטעים 'אֲשֶׁר עַל־כַּפּוֹ הַשְּׂמָאלִית'. וכן הוא להלן (י"ד כ"ז).

י"ד ב': טְהַרְתּוּ - יש אומרים שהטי"ת בקמץ קטן^א. ויש אומרים שהטי"ת בקמץ גדול^ב. וכן הוא להלן בתיבות: לְטְהַרְתּוּ (י"ד כ"ג, ט"ו י"ג), בְּטְהַרְתּוּ (י"ד ל"ב), טְהַרְהָ (ט"ו כ"ח).

י"ד ג': נִרְפָּא נְנַע־הַצֶּרֶת - יש להקפיד לנגן את הטעמים במקומם הנכון, ולא להטעים 'נִרְפָּא־נְנַע־הַצֶּרֶת'.

י"ד ד': שְׁמִי־צִפְרָיִם - הפ"א בחטף קמץ קטן, והוא נהגה כקמץ קצר מעט^ג. וכן הוא להלן (י"ד מ"ט).

י"ד ה': אֶל־כָּל־יְחָרְשׁ - יש להקפיד לנגן את הטעם כראוי במקף, ולא להשמיט את המקף ולהטעים 'אֶל־כָּל־יְחָרְשׁ'.

י"ד ז': וְהָיָה עַל הַמִּטְהָר מִן־הַצֶּרֶת שְׁבַע פְּעָמִים - יש להקפיד להטעים היטב את הטפחא המפסיק שבתביות 'מִן הַצֶּרֶת', שהוא ניגון מפסיק יותר מהתביר שבתבית 'הַמִּטְהָר', שאם לא יטעים כראוי ישמע שיזה עליו מן הצרעת.

וכאן מוכח שהמ"ם בשווא נע מזה שיש מתג לפני המ"ם, ומילה זו אינה מופיעה ביוצאים מן הכלל במסורה הנקראים בשווא נח למרות המתג. וכן מוכח מזה שבכמה כתבי יד (ט"ה ס"א ס"ב ס"ג ס"ד ס"ה ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט ס"י, וכן בדפוס רא"פ) המ"ם כאן מנוקדת בחטף פתח (והיינו שהשווא נע, כמבואר במאמר החתפים שחטף פתח באות לא גרונית הוא סימן לשווא נע).

י' שהגיית התי"ו הרפה דומה להגיית הסמ"ך, ואם יקראנה ממש כסמ"ך, שינה משמעות. ומי שאינו יודע להגות את התי"ו כהוגן, אלא רק כסמ"ך, היה מקום לומר שעדיף שיקראנה בדגש קל, מאשר שיקראנה כסמ"ך ותשתנה המשמעות.

אך בשו"ת פאת שדך (ח"א סימן כ"ד) אין דעתו נוחה מזה, וכתב שאין לחדש שיבושים כנגד משפטי לשון הקודש, כי השיבושים הישנים שאנחנו אנוסים במבטאם אין להקפיד עליהם כל כך, ויש לדמותם למה שאמרו ודלוגו עלי אהבה (כמובא בתוס' במסכת עבודה זרה דף כ"ב ע"ב ד"ה רגלא, בשם המדרש), וכשם שחס הקב"ה על השיבוש של עם הארץ שאין בו דעת ללמוד, כך חס על השיבוש שהורגלו בו הדורות וקשה לנו לעוקרו.

והוסיף, שמי שלבו חרד ואינו רוצה לסמוך על המנהג שהורגלו בו, מוטב שילך אל בני תימן וירגיל לשונו בקריאת תי"ו רפה כהוגן, אך לא יחדש שיבושים לקרוא בתי"ו דגושה.

י' על פי הסברא הדקדוקית מסתבר יותר שהקמץ הוא קמץ קטן, שהלא חולם שמתבטל והופך לקמץ (דרך חולם להפוך לקמץ כאשר מתארכת המילה והתנועה מתרחקת מהטעם, כגון כגון 'פֶתַח' ו'פֶתַח־לִיקָה', 'שְׁרֵשׁ' ו'שְׁרֵשִׁים'), הקמץ הוא קמץ קטן. וכאן היה חולם במקור (בתיבת 'קִדְשׁ'), וא"כ כשהתבטל החולם והפך לקמץ, בפשטות הוא קמץ קטן.

י" עיין במאמר על השווא שאחר ה"א הידיעה שם מבואר שכאשר נשמט הדגש שאחר ה"א הידיעה (או אחת מאותיות כ"ב המנוקדות בפתח להורות על ידוע), ואין מתג לפני השווא, השווא נח.

וכאן בכל הספרים אין מתג לפני השווא, ומוכח שהאות שאחריה בשווא נח.

א' על פי הסברא הדקדוקית מסתבר יותר שהקמץ הוא קמץ קטן, שהלא חולם שמתבטל והופך לקמץ (דרך חולם להפוך לקמץ כאשר מתארכת המילה והתנועה מתרחקת מהטעם, כגון כגון 'פֶתַח' ו'פֶתַח־לִיקָה', 'שְׁרֵשׁ' ו'שְׁרֵשִׁים'), הקמץ הוא קמץ קטן. וכאן היה חולם במקור (בתיבת 'קִדְשׁ'), וא"כ כשהתבטל החולם והפך לקמץ, בפשטות הוא קמץ קטן.

ועוד, שדרך האות הקודמת לחטף, להנקד בניקוד החטף. וכיון שהאות הגרונית שאחר הקמץ מנוקדת בחטף קמץ קטן, מסתבר שהקמץ שלפניו הוא קמץ קטן.

ואמנם אין דרך קמץ קטן לבוא בהברה פתוחה, אך כאן ההברה סגורה במקורה, שהלא האות הגרונית היתה ראויה להנקד בשווא נח (סְהַרְתּוּ, טְהַרְהָ, אֶהֱלֹ), ורק בגלל שדרך שווא נח באות גרונית להתרחב לחטף, הורחב השווא שבאות הגרונית לחטף קמץ ונפתחה ההברה. וכיון שבמקור ההברה היתה סגורה, דינה כהברה סגורה, ולכן יכול לבוא בה קמץ קטן.

ב' שהרי כתבו המדקדקים (ראה רד"ק מיכה ב' י"ב ותהלים פ"ו ב') שקמץ עם מתג הוא קמץ גדול, ואף כשנראה ש"פ משפט הלשון הוא אמור להנקד בקמץ קטן. וכן כתבו המדקדקים שאחר קמץ קטן יבוא תמיד שווא נח או דגש, וכאן שאין דגש או שווא נח אחר הקמץ הוא בהכרח קמץ גדול. וכך היא מסורת הספרדים שכל קמץ שאין אחריו שווא נח או דגש, הוא נהגה כקמץ גדול.

ג' ניקוד החטף קמץ כאן הוא שווא נע במהותו, ונהגה כקמץ משום שמקורו מהמילה 'צִפּוֹר' שהפ"א בחולם, ולכן כשהתארכה המילה והחולם התבטל והפך לשווא, נשאר שווא זה נוטה לקמץ כדי לשמור על הגיית החולם המקורית (כמבואר בארוכה במאמר החתפים).

ד' בניגון הטעמים המקובל יש נטיה להטעים את התביר בניגון מפסיק יותר מהטפחא, אך באמת הטעם טפחא הוא מפסיק יותר מהתביר, ויש להקפיד על הניגון המתאים בכל מקום של צירוף הטעמים תביר וטפחא, כי בהרבה מקומות זה משנה את פירוש הענין.

ה' עיין במאמר על השווא שאחר ה"א הידיעה.

ט"ו כ"ו: **אֶשְׂרֵי-תִשְׁכַּב** / (אֶשְׂרֵי תִשְׁכַּב)

במקף – בכתבי היד: ט"ב ט"ג ט"ד ט"ה ט"ח, ס"א ס"ב ס"ג ס"ד ס"ז סי"ב
סט"ז. ~ ובדפוסים: מק"ג, רא"פ, לטריס, ברויאר.

בקדמא – בכתבי היד: ס"ה ס"ו ס"ח ס"י ס"א ס"ג ס"ד סט"ז סי"ז, א"א
א"ב א"ג א"ד א"ה א"ו א"ז א"ח א"ט א"י. ~ ובדפוסים: רוו"ה, גינצבורג,
קסוטו, קורן. ~ וכן הוא בעין הקורא.^{כב}.

ט"ו כ"ח: **וְסִפְּרָה לָהּ** / (וְסִפְּרָה-לָהּ)

במרכא – בכתבי היד: ט"ב ט"ג ט"ד ט"ה ט"ח, ס"א ס"ג ס"ד ס"ה ס"ח ס"י
סט"ו, א"י. ~ ובדפוסים: מק"ג, רא"פ, לטריס, גינצבורג, קסוטו, ברויאר.

במקף – בכתבי היד: ס"ו ס"ז ס"א ס"ב ס"ג ס"ד סט"ז סי"ז, א"א א"ב א"ה א"ז
א"ח א"ט. ~ ובדפוסים: רוו"ה, קורן. ~ וכן הוא בעין הקורא.

^{כב} שיבוש גמור, ואין לו שום שורש ומקור, ואף מהמסורה מוכח שהניקוד הנכון הוא 'הַמְרַכָּב' בקמץ.

^{כג} יתכן שהטעמת 'אֶשְׂרֵי תִשְׁכַּב' בקדמא היא טעות שנגרמה מחמת דמיון תיבות 'אֶשְׂרֵי-תִשְׁכַּב' הכתובות בפסוק זה, לפסוקים לעיל בהם תיבת 'אֶשְׂרֵי' הבאה לפני לשון שכיבה מוטעמת בקדמא: אֶשְׂרֵי יִשְׁכַּב (ט"ו ד', י"ח), אֶשְׂרֵי תִשְׁכַּב (ט"ו כ').

^{כב} כתב רוו"ה, שניקוד 'הַמְרַכָּב' בפתח בדפוס מק"ג הוא רק משום שנשבר רגל הקמץ ונדמה לפתח.

ויתכן לומר עוד, שניקוד 'הַמְרַכָּב' בפתח הוא טעות שנגרמה מחמת המשך הפסוק בו תיבת 'יִרְכַּב' מנוקדת בפתח.

ויש לציין, שבדפוס רא"פ נמשך כדרכו אחר מק"ג, וניקד 'הַמְרַכָּב' בפתח, ובעקבותיו כתבו גם בתיקון סופרים לרש"ד (חומש ויקרא לא נכתב ע"י ר' שלמה דובנא) ובמנחת כליל ובמסורת הקריאה שהכ"ף בפתח. אך באמת ניקוד זה הוא